

Av granskog har jag fått mitt levebröd- ett finnhemman berättar

Eero Järnefelts "Svedjan" från 1823 i svartvit tappning. Från Bladh, 1993.

Sara Nilsson, Skv 96/00.

Historien bakom Multtjärn

De första nybyggarna i hemmanet Multtjärn var finnarna Rämäinen och Porkka. Dessa byggde sig varsin gård och från en avskrift av en byggnadssedel kan vi se att detta skedde åren runt 1647.¹ Efter några ägarbyten skiftades Multtjärn och f d Rämäinens gård kom att tillhöra hemmanet Östra Multtjärn medan f d Porkkas gård tillhörde hemmanet Västra Multtjärn, skiftet skedde under 1700-talets första hälft. Efter ytterligare ett skifte 1770, har Östra Multtjärn delats mellan gårdarna Alakylä, Mattila och Juhola. I Östra Multtjärns gårdar finner vi vid denna tid släkten Oinoinen och i Västra Multtjärn släkten Häkkinen. Släkten Oinoinen kom att bli hemmansägare vid Östra Multtjärn till 1800-talets andra hälft.² Under dessa år kom en rad förändringar i svedjefinnarnas liv, i form av lagar och inflytande från svenskarna. Därför ska vi besöka Oinoinens släkt och bege oss in i denna skildring av ett år på Juholagården under tidigt 1800-tal. Multtjärn låg under 1800-talet i Fryksände sockens utskogar i norra Värmland, från ca 1850 kom det att tillhöra Nyskoga socken där det ligger än idag. De företeelser som utspelar sig kan inte alltid förknippas med de verkliga Oinoinen som bodde här. Släkten Oinoinen och deras familjer har i denna uppsats endast utgjort personifieringen av vad som utspelade sig i finnskogarna under denna tid.

Försommaren

Svedjebränningen

Det var en solig afton i början av juni år 1802 och solen hade lyst i tio dagar. Henrik Johansson Oinoinen hade med sig storfamiljen och hemmanets torpare, det var hans kusin Mats Matsson Oinoinen, Alakyläs ägare Olof Henriksson Häkkinen och deras familjer samt två torparfamiljer. Totalt utgjorde skaran nio fullt arbetsföra män, tio kvinnor och tolv barn under tonårsåldern, allihop var på väg till risfallen.³ De högs för två år sedan och en del av stammarna hade använts till torpbygget norrät Juholas gård, övriga hade de låtit ligga kvar eftersom stammarna bidrog till att bränningen blev bättre. Dessutom hade de tagit nävern från björkarna då denna var en del av råvaran till flera av deras arbetsredskap. Moln hade börjat torna upp sig på himlen och bränningen måste till å det snaraste innan ytterligare några veckor skulle förflyta, eftersom fler fall stod att bränna innan månaden hade förlupit. De ställde sig och iakttog rakryggat Mats, den äldste i skaran, som hade ställt sig upp på en sten och nu ropade ut över fallet:

*"Lika långt må sveden falla, vida åkerskogen störta som min stämma står att höra!
Må en stubbe aldrig växa, inga stubbskott stå i höjden på Kalevalasonens svedland,
gyllenspännets stora hygge!"*⁴

Mats strödde sedan bockblod och salt på stenen, ett offer till Ukko, åskans och fruktbarhetens gud, för att han skulle ge gynnsamt väder och god tillväxt under sommaren.⁵ Det frodiga blåbärriset hade under de två åren blivit tilltryckt av de ris, kvistar och kvarvarande stammar

¹ Bladh 1995, s 163. Avskriften finns i C.A Gottlunds dagboksanteckningar från 1821.

² Bladh 1995, s 163-167. Ättlingar till släkten har idag köpt tillbaka gården från det bolaget som ägde gården under senare delen av 1800-talet och början av 1900-talet.

³ Risfall heter den mark som ska svedjas innan bränningen har skett. Bromander, 1902.

⁴ Ur Kalevala, finnarnas nationalepos, Bladh 1995, s 80.

⁵ Koponen 1998, s 13.

som legat ovanpå. Familjerna omringade fallet, som sedemera skulle bli sotfall¹, och brände försiktigt bort en rand i ytterkanterna för att förhindra att branden skulle gå lös utanför fallet. Barnen stod redo med blöta granruskor, en unggran avkvistad så att bara en liten yvig topp fanns kvar. De skulle vara beredda att förhindra en låga att kasta sig ut i den stående skogen. De tjärdoppade näverstickorna satt i änden av en stör från unggran, dessa tände effektivt på det torra riset och sprakandes bildades allt större lågor. Långsamt motade de branden in mot fallets mitt, granruskorna fanns alljämt med för att styra brandens riktning. Som sotiga skator kunde de skådas i röken och hettan närapå svedde ögonbrynen, men bränningen var som en högtid på året och alla var vid gott mod.

Ett vidunderligt skådespel stod nu att se i skymningen. Fallet hade en för rågens tillväxt fördelaktig plats högt uppe på ett bergs västsida och röken kunde ses på flera mils avstånd. Ett av barnen fick stanna kvar som brandvakt när skaran drog vidare till nästa fall. Kanske skulle de klara av att bränna de två bästa fallen före morgonen, så att rågen snart skulle gro och ge fin grönråg till höstens bete².

Henriks far hade berättat om de stora fall som brändes under 1600-talet. Lösfinnar var ofta inhysta i stugorna och hade del i de goda skördarna som gav svenskarna stora ögon. Nu var svedjebruket reglerat och från Östmark kom en nämndeman varje höst för att utsyna kommande års fall, deras storlek och plats³ Inte mer än ett fjärdingsland och två kappland fick svedjas per hemman, Oinoinen hade dock fått dispens till två fjärdingsland eftersom de var tre familjer, men arealen var ringa och skördarna blev små.⁴ För att ha tillräckligt med tuvråg för kommande år hade familjerna arrenderat mark för ett fjärde fall som låg en och en halv mil från deras gårdar. Så gick de tillväga för att kringgå de nya reglerna då åkerbruket gav alltför små skördar. Av samma anledning hade gårdarna i Östra Multtjärn även ökat sin djurhållning då betet var obegränsat inom hemmanet.

Alltefter sveden blev svalare drog de ut störrar till stängsel och sådde tuvrågen i askan. Det skulle sås med sju korn per kalvskinn och inte ett korn skulle gå till spillo, därför sprang barnen omkring och petade ned kornen från stenar och kolstubbar ner i askan.⁵ Ett zick-zackformat stängsel gjordes och pojkaras fällor monterades liksom en fågelskrämma för att undvika att frön och groddar åts upp av fåglar, möss eller andra djur.⁶ Tredje dagen föll regnet, Henrik var glad att det hade väntat på dem till säden var sådd. Nu fanns alla förutsättningar för fröna att gro.

Gården Juhola

Henriks gård, Juhola, byggdes för ett femtiotal år sedan av hans far Johan och låg två kilometer från Östra Multtjärns två övriga gårdar.⁷ Olof Henriksson Häkkinen var gift med kusin Karin och de bodde i Östra Multtjärns första gård Alakylä och kusinen Matts hade tagit över sin fars gård Mattila. Samtliga boningshus var rökstugor och hade den karaktäristiska

¹ Sotfall kallades risfallet efter bränningen. Bromander, 1902.

² Råg är tvåårigt och det första året hann rågen inte mogna, eftersom denna råg var tuvbildande kunde man släppa kor eller får på ”grönrågen”, då sköt rågen ännu flera ax kommande år.

³ Bladh, 1995, s ??

⁴ Ett fjärdingsland och två kappland är ca 0.09 ha

⁵ Bromander, 1902.

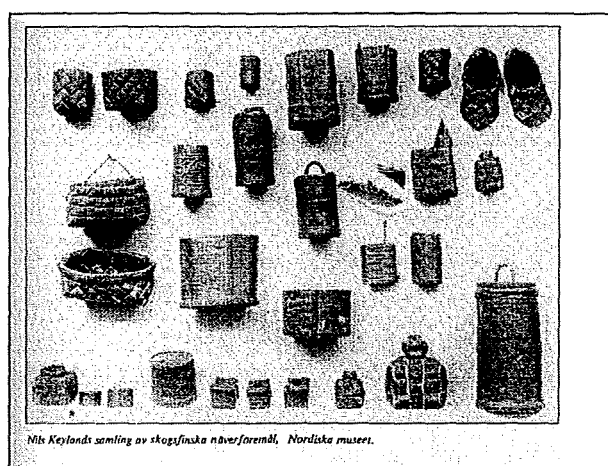
⁶ Tvengsberg 1995, s 115.

⁷ Juhola byggdes i mitten av 1700-talet. Stubberud, s 63.

rökugnen som tog upp en tredjedel av stugans huvudrum. Denna hade ingen vanlig skorsten, utan röken steg ut i rummets tak och med en lucka i taket reglerades rökens höjd. På så sätt kunde man behålla mycket av eldhärdens värme inne i stugan, istället för att ge den till skorstenen och kråkorna. På Juhola fanns en ria för att torka och tröska råg och korn, en förvaringsbod, ett kokhus för matlagningen, en sauna, ett hjärtehus, en under vintrarna välfylld vedbod och ett fåhus för gårdens djur. Gården hyste 1 häst, 12 kor, 1 kviga, 2 oxar, 3 kalvar, 5 får, 5 getter och 7 svin.¹ Hästen hade bete i närheten av gården medan korna vallades till gamla avlägsna svedjemarker. Fåren och getterna fick gå på sämre marker medan grisarna bökade i en inhägnad längre ned på gården. Henrik skickade varje dag ut två av barnen för att gå vall med boskapen. Vissa gårdar hyste in tjänstehjon som fick gå vall och hjälpa till på gården. Ibland var dessa flickor, som från tio års ålder skulle växa upp på gården för att sedan gifta sig med någon av gårdens söner.

Nävertäkt och djurhållning

Efter första svedjebränningen följde några dagar med regn och blåst, dessa dagar tog de tillvara genom att bege sig ut till näverskogarna. Henrik kände väl till gårdens skog och dess kvaliteter. Skogsmarken var sedan länge indelad efter näverskogar, svedjeskogar, virkeskogar, vedskogar och gårdsgårdsskogar m m. Näverskogarna fanns ofta på sankmark, inte sällan inom myrslåttmarkerna. De samlade in en stor hög med näver, den skulle användas till redskap och förvaringskorgar m m. I år behövde dessutom taket förstärkas på flera av gårdens myrslåttlogar. Medan männen sedan tog sig an näverhanteringen skulle Henriks fru Anna och sonhustrun samt döttrarna se till att gårdens dagliga sysslor fortlöpte, för det var kvinnorna som stod för djurhållningen och hushållet. Tex så tvättade de och lagade mat samt sydde en del av kläderna. Inkomstbringande var dessutom den dagliga mjölkningen, av mjölken kärnades smör och ystades ost som såldes på marknaden i Karlstad. Småflickorna hjälpte de äldre kvinnorna medan småpojkar emellanåt gjorde fällor att placera runt svederna och åkrarna, i fällorna kunde de ibland få hare eller hönsfågel som blev ett välkommet bidrag till matförrådet.

Finska näverredskap. Bilden tagen från Tarkianen, 1990.

¹ Siffrorna är en uppskattning till 1800-tal från en bouppteckning för 1828, där fler djur huserade. Bladh s 265.

Sommaren

Midsommar

Det hade blivit midsommar och firandet skedde i Västra Multtjärn eftersom en av Henriks döttrar på femton år hade blivit bortgift med en av gården Juppolas söner. Vigsel hade förättats i Östmarks kyrka och prästen hade följt med till festen eftersom finnarnas fester ansågs vara utöver det vanliga. Det dracks mjöd bryggt på gårdens humle och korn och brännvin som var gjord på den finaste rågen, fårkött och rent rågröd med nykärnat smör serverades. Så småningom började de spelkunniga ta fram instrumenten, någon hade en gammal bevarad kantele men dragspel och fiol var vanligare. Polskan tillsammans med brännvinet tog tag i sinnena och kanhända en ny vigsel skulle förättas inom nio månader.

Vårmarknad

Innan juni månad hade ändat utfördes ytterligare några svedjebränningar, i sotfallet såddes förutom tuvrågen även rovor i den djupaste askan. På marknaden i Karlstad hade Henrik sett hur några svenska bönder från södra Värmland sålde något som kallades potatis. Han hade svårt att förstå vad som skulle vara så bra med den, en rova motsvarade kanske fem av de där små knölna. På markanden hade han, förutom sin potatisupplevelse, även fått förskott på vinterns förväntade timmerleverans.

Höskörden

Juni blev till juli och i dess mitt togs slätterredskapen fram. Det var lie och slipsticka, räfsa och högaffel. Lien hade slipats ordentligt dagarna innan. Ängsmarkerna var stora och spridda i omgivningen och resten av månaden stod framför dem med denna höskörd. Män och pojkar gick med lie, medan kvinnorna räfsade ihop höet. Hässjor ställdes upp och på dessa lades höet så att vattnet snabbt skulle rinna av vid regn. Under slättern tog man även lövtäkt från björk och sälg. Den 29 juli kom och det var Olovsdagen, rörde man höet denna dag skulle boskapen bli tagen av odjur.¹ Familjen Oinoinen hade bevarat seden från förr eftersom det var en dag som gav möjlighet till vila. När det efter en lång tids arbete var dags för slättergille hade 7 ha ängsslått och 26 ha myrslått skördats. De flesta hässjorna stod kvar med hö ännu men några av de tidigaste och mest närbelägna hade redan hamnat i fähusets höstack, myrslåttets hö skulle sasmåningom in i bodar på myren för att fraktas hem med släde under vintern.

Hösten

Korn- och rågskörden

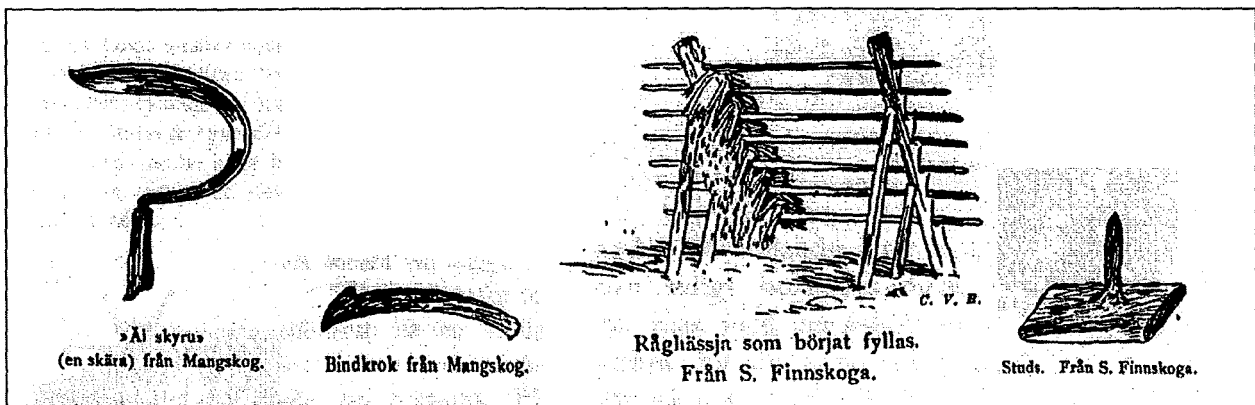
I september när det var dags för kornskörd tog hustrun Anna tag i skäran och såg till att kvinnfolk och manfolk ställde sig under arbetsoket igen. Det hade inte gått många dagar efter att höskörden avslutats och för flera av dem värkte det i armarna när de tog tag i redskapen. Nu var det kvinnorna som gick först, de höll kornet med vänstra handen och skar långt ned med höger hand. Kornet lades ihop i högar som togs omhand av männen. De slog kärvens nederände mot en studs, en platta som gjordes av stockens ytterplanka och där en kvist hade lämnats kvar. På så sätt fick de en jämn ände som knöts ihop ordentligt med en bindkrok,

---

¹ Bladh, 1995.

kärven skulle vara så hårt bunden att den kunde bäras i tre halmstrån. Barnen var som vanligt med och nu gick de och plockade ax som fallit på marken. Kärvarna skulle torka några veckor innan de lades i bodarna.

Det var inte oväntat att bara föregående års råg hade mognat det här året, denna skördade de på samma sätt som kornet. Rågen hade nästan nått två meters höjd och kärvarna var mäktiga där de stod efter skörden. De satte upp de lutande råghässjorna och placerade rågen med axen hängande nedåt. Med nedåthängande ax rann vattnet av snabbt och fåglarna kunde inte få fäste på axen för att förtära dessa. Varje fylld hässja täcktes sedan med ett tak av näver för att kunna stå tills vinterföret kom.¹

Samtliga bilder tagna från Bromander, 1902.

Höstmarknad

Alla kunde inte följa med till höstmarknaden i Karlstad i slutet av september, därför försökte familjen på Juhola skifta vilka som skulle få åka mellan åren, för det var verkligen en högtid. Skörden var klar och de visste vad de hade inför vintern, därför kunde de, om priserna tillät, införskaffa det som saknades på marknaden, därtill fanns smör, ost och mårdskinsn för försäljning. Timmermärkarna och deras timmerköpare fanns alltid på plats på marknaderna för att göra avtal med sina gamla och eventuellt några nya timmerleverantörer.² Året skörd hade för Juholas del varit tillräcklig. Henrik trodde nog att såväl råg som korn och hö skulle räcka till kommande år. Tanken kom snabbt när han såg hur en familjefar beklagade sig över sin dåliga skörd, denne bad om ett stort ytterligare förskott från sin timmerköpare för inköp av säd till vintern.

Det fick Henrik att minnas den skuld hans far Johan hade haft till norska timmerköpare efter ett år då hästen blivit skadad. Timret hade fått ligga kvar vid lunnan³ och någon annan häst fick de inte tag på förrän hästen frisknat till efter nästan två månader. Under tiden hade de huggit i hopp om att en ersättningshäst snart skulle komma, men en stor del av virket kom efter det inte längre än till lunnan. Trots hjälp från de som var klara med sina körningar, naturligtvis mot betalning då handeln med norrmännen var förbjudet, kunde de bara få ihop en virkeshög motsvarande hälften av vad de hade fått i förskott. Fadern hade sedan varit mer

¹ Bromander, 1902.

² Bladh, 1995.

³ Den plats där virket läggs innan det ska köras till vältplatsen på isen.

försiktig med den norska handeln. Men visst, det var frestande för Henrik också, fortfarande kunde man få tre till fyra gånger så bra betalt från norska timmeruppköpare som från svenska.¹ Hans avtal med timmermärkaren var klart sedan midsommar och hemåt for de med salt, sill, tyg och ett par ganska för stora nya skor till den av sönerna som senast troddes ha vuxit färdigt.

Innan vintern

På Juhola hade de under marknadstiden påbörjat höstens fiske och jakt. Bakom fähuset hängde två harar med granris i buken. Pojkarna som hade sprungit i skogen en hel del hade sett en älgdjur på samma plats med en veckas mellanrum, senast de fick se en sådan var för fem år sedan. Kanske skulle de våga skjuta den om ingen länsman eller nämndeman skulle komma på besök på länge, då skulle de ha fint kött för en lång tid framåt. Harren hade nappat bra och någon öring gick också att få, pojkarna lärde av varandra och varje år hade någon slagit sitt gamla rekord i vikt eller mängd fångad fisk. När frosten visade sig var det inte långt till första snöfallet, därför satte man boskapen på grönrågen, för att gynna kommande års tuvbildning.²

Vintern

Tröskningen

Så fort snön hade lagt sig satte de släden till hästen och for ut på slåttängar, myrslättängar och rågfall. Efter ett par dagars vändor hade de samlat ihop säden och höet till rior och fähus och hästen kunde användas till timmerbruket istället. Men i tröskningens inledningsskede var alla med. Innan rågkärvarna skulle bredas ut på rians lav³ väggslogs den. Så stod nu två och två ur familjen och slog kärvarna mot väggen, en hel del råg föll på rians golv. Efter 6-9 slag var kärven tom på torr råg och kastades upp på laven, den kallades nu rågsköttel och togs emot av en eller två personer som ställde den upprätt. Efter att alla kärvar slagits och placerats på laven var det dags att tända ugnen. Den skulle eldas i ca sex dagar och sedan var det dags för tröskning.

Äldste sonen hade fått i uppgift att tända rian i år, han skulle snart ta över gården och hade ett fåtal färdigheter att skaffa sig. I själva verket var det kanske inte svårare än att tända bastu-ugnen, men då det hängde på hela årets skörd utfördes eldningen med största noggrannhet. Dock lämnades den alltid obevakad, man skulle bara tillse att man kunde lägga handen på den stock som uppbar laven utan att bränna sig. Den dåliga bevakningen kan förklaras med att det i rian inte fanns någon skorsten och det ugnsröse som det brändes i sände rök ut i hela rian. Utifrån kunde man se hur röken pyrde ut i alla springor och håligheter. För att få bort gammal fukt från säden och rians väggar tändes och släcktes elden ungefär två gånger innan den fick brinna ut.

När rågen var torr och röken var utsprungen tog tröskningen vid. Denna gjorde de på natten med *varstor*⁴. Det var trångt och mörkt i rian och de små stackarna, för det var alltid de små,

¹ Bladh, 1995, s 242. Skulden och timmerprisernas skillnad stämmer medan historien är påhittad.

² Bromander, 1902.

³ Det loft med löst golv där sädeskärvarna lades medan rians ugn var tänd och torkade rågen. Bromander, 1902.

⁴ Varsta är det finska ordet för slaga.

hamnade på ugnen för att lysa de arbetande med pärtstickor. Efter tröskningen gjorde de halmen till stora hölJOR som de lade i fähuset. Råg och agn skildes åt genom att kasta rågen från rians ena kortvägg till den andra. Lätta rågkorn och agn hamnade närmast och längst bort hamnade den finaste rågen, den senare togs omhand för utsäde medan övrigt sorterades och användes till bröd och gröt. Rågen förvarade de sedan i stora kar i förvaringsboden.¹ Tröskningen hade tagit nästan ett dygn, men eftersom dagarna var korta så skulle Henrik, äldste sonen, kusinen Mats i Mattila och Olof i Alakylä ut innan gryningen för att få ihop timmer till julavhandlingarna.

En ria, figuren tagen ur Bromander, 1902.

Timmerhuggningen

De högg på sina egna marker fortfarande. Trots att svedjebruket hade gjort björkskog av några bestånd så tog sig i alla fall granen därinunder. Men naturligtvis var det tallvirket som var mest eftertraktat och något av de bästa bestånden hade de försökt spara tills virkespriserna blev bättre eller tills det blev sämre tider för hushållet. Nog ville de åka dit, där stod ståtliga tallar att sätta yxan i, men kanske skulle de ta lite klenare virke så att hästen skulle få vänja sig vid tyngderna och släpet. Stöttingen hade de på bogslädet fram till lunnan. Här lastade Henriks son av stöttingen och tog det tomma bogslädet för att värma upp hästen, samtidigt som han körde upp huvudvägen till vältplatsen på Råviggen. Snön hade ännu inte hunnit bli djup och hästen hade inga problem att ta sig fram. Det gick inte fort att hugga och kanske skulle de ha slipat yxorna lite mer. När tolv huggna stockar på sex alnars längd fanns att hämta stannade sonen kvar och bytte till stötting för att fortsätta med att köra ut stockarna till lunnan. Från lunnan kördes sedan inget virke förrän huggningen på trakten var klar. Då tog de timret till sjön Råviggen och märkte det med sitt bomärke. Så höll de på till strax innan jul, då kom timmermärkaren och det var dags för julavhandlingarna. Östra Multtjärn hade fått in femtio stockar på sex alnar till detta tillfälle och hade därmed betalat sin skuld från förskottet i midsomras till tre fjärdedelar.

Timmerköparna hade vid den här tiden haft sammanträde angående vilka priser som skulle hållas och timmermärkaren var deras sändebud till skogsbonden. Det bestämda priset förändrades sällan från timmerköpare till bonde, trots timmermärkaren som mellanhand. Efter

¹ Bromander, 1902.

att kontraktet hade skrivits på av bonden var priset fast, ofta lovade bonden köra ut största möjliga mängd stockar. Således kunde han inte sälja stockarna till någon annan efter kontraktet även om han om våren skulle träffa en köpare som betalade betydligt bättre. Efter att timmermärkaren hade märkt ut deras timmer med bolagets tecken fick Henrik en märkningssedel, denna skulle behållas som kvitto för avbetald skuld vid Persmässan i Karlstad sent i vår.

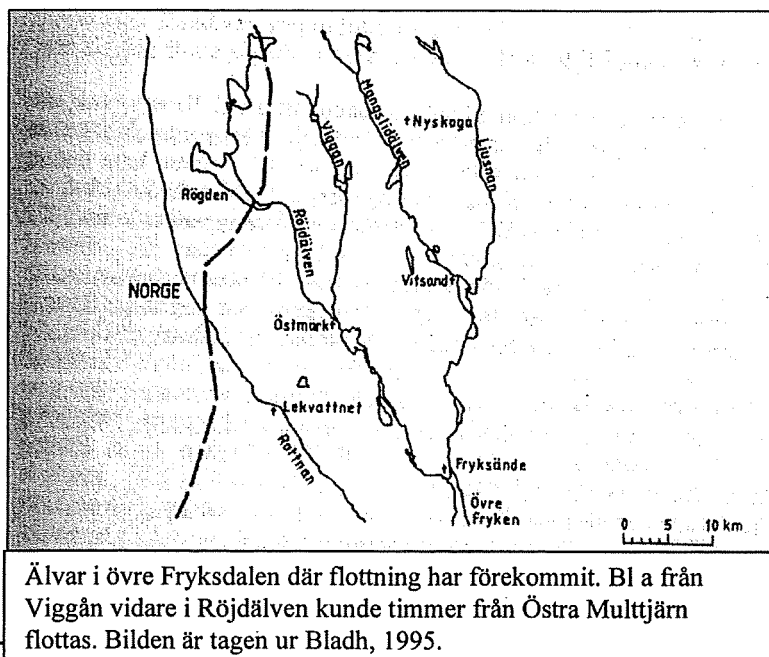
Timmerhuggningen fortsatte efter julen och fram tills snön inte bar släden längre, oftast någon gång i april. När dagarna blev längre hann de få ihop mer virke per dag och efter att sista lasset stockar hade lagts på Råviggen och märkts, fick de återigen en märkningssedel för ytterligare trehundra stockar. Märkningssedeln skulle förvaltas till Persmäss i Karlstad då den skulle lösas in mot delvis silvermynt men även vissa råvaror. Pengarna delades sedan mellan gårdarna på Östra Multtjärn

Vintern på gården var den lugna tidens årstid. De slöjdade i näver, läder och tyg. I fähusen tog de hand om djuren så att de hade hö och halm att äta. Efter bastubaden på lördagarna badade de i snön. Barnen skidade omkring i skogarna och vittjade fällor och snaror. Dalripor, råvar och harar var några av de vilda djur som hamnade i deras garn. Vedhuggningen pågick alljämt under vintern, det var en bra början inför timmerhuggningen för de yngre pojkar.

Våren

Flottningen

När isen släppte på våren fanns finnskogens karlar vid Råviggen för att flotta sitt virke utför den strida vårfloden i Viggån. Ån var dock inte så stor så de som inte fick plats tog sig ned till Röjdälven för att tämja stockarna där.¹ Många var yngre söner som hade blivit säsongsarbetande flottkarlar då de inte hade fått eller skulle få del i någon gård. Dessa högg ofta timmer under vintern för att under vår och försommar sortera och transportera virket från sjön Fryken, där Röjdälven rinner ut, till sågen i Edsvalla.

Älvar i övre Fryksdalen där flottning har förekommit. Bl a från Viggån vidare i Röjdälven kunde timmer från Östra Multtjärn flottas. Bilden är tagen ur Bladh, 1995.

¹ Bladh 1995, s. 237.

Fällning av risfall

Från april till juni fälldes risfallen. De var sedan länge utsedda men fördelningen på bra och dåliga under ett år skulle vara bra, så att kommande år inte drabbades av missväxt på grund av enbart dåligt placerade fall. Träden fälldes så att de kom att ligga sida vid sida, täckande fallet så bra som möjligt. Ibland höggs bara halva stockens diameter över hela fallet på samma sida. Därefter fälldes träden i ena änden varmed ett dån hördes i skogen då bakomliggande träd följde med av trycket från dessa. Träden kvistades och några stammar togs tillvara för hembruk. De hade fått höra av finnar som flyttat söderut att svedjemarker i närheten av järnbruk och gruvbruk skulle kola sina stammar och på så sätt bidra med kol till bruken. Henrik brukade spara björkarna till våren, de torkade snabbare och därför kunde han använda dem till lövtäkt senare på sommaren innan de fälldes.

Plöjning

I Juhola hade de behållit bruket med finnplogen eller gaffelplogen som den också kallades. Innan risfallen skulle brännas hade de kvar några nya fall att fälla. Men eftersom åkrarna precis hade kommit fram under snön och solen hade lyst ett par dagar, så var plöjningen ett faktum. Hästen hade fått lite vila efter vinterns timmerkörningar och var glad att få arbeta i den ljumma vårsolen. Plogen drog över den stenplockade men alltjämt steniga åkern för att såsmåningom harvas och sås med korn. Det där med potatis det skulle få vänta till andra hälften av artonhundratalet.

Avslutning

Försommaren år 1804 lär fortlöpa i fotspåren av år 1803, vi får hoppas att regnet väntar tills några risfall har bränts och önskar dem lycka till i fortsättningen.

Referenser

- Bladh, Gabriel. 1995. Finnskogens landskap och människor under fyra sekler - en studie av natur och samhälle i förändring. Forskningsrapport 1995:11. Högskolan i Karlstad.
- Bromander, C.V. 1902. Svedjebruket på Finnskogen. I: STF:s årsbok, 1902. Stockholm.
- Koponen, Anneli. 1998. Det forna finska svedjefolkets kultur, i gamla kväden och hos skogsfinnar i Värmland, för många hundra år sedan. I: Finnkultur, nr 1, 1998. Inlandspostens Tryckeri AS. Ort okänd.
- Stubberud, Juel. 1998. Roykstuer. I: Finnkultur, nr 3, 1998. Inlandspostens Tryckeri AS. Ort okänd.
- Tvengsberg, Per Martin. 1995. Det värmlandsfinska svedjebruket. I: Svedjebruk och Röjningsbränning i Norden. Red: Bo Larsson. Nordiska museet, Stockholm.
- Bladh, Gabriel. 1993. Från skogsfinne till nordvärmlänning. Landskap och vardagsliv i förändring. I: Kulturmiljövård, nr 6:93. Ljunglöfs Offset AB, Stockholm.
- Tarkiainen, Kari. 1990. Finnarnas historia i Sverige 1. Inflyttarna från Finland under det gemensamma rikets tid. Vammalan Kirjapaino Oy. Helsingfors.